

8. METODICKÝ DEN ÚŘADU PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

ve spolupráci s časopisem Veřejné zakázky

**Zodpovědný přístup k zadávání veřejných
zakázek, aneb řízení cenového rizika ve
veřejném zadávání**

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

§ 222 změna závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku

Proč zákaz podstatné změny smlouvy?

Jakákoli regulace zadávání veřejných zakázek by pozbyla smyslu, kdyby

- byl zadavatel limitován zákonem jen do okamžiku uzavření smlouvy na veřejnou zakázku, tj. musel by dle zákona typicky provést otevřenou a nediskriminační soutěž
- smlouvu na veřejnou zakázku musel uzavřít v souladu s vítěznou nabídkou [§ 124 odst. 4 ZZVZ], tedy při respektu k proběhlé soutěži

...a následně mohl tuto soutěž naprosto negovat tím, že by závazky ze smlouvy změnil (tj. že by najednou neodpovídaly vítězné nabídce ani podmínkám původní soutěže)

Smysl právní úpravy zadávání veřejných zakázek nelze popřít ani v turbulentní době! Pravidla dle ZZVZ platí stále stejně, ale problémům lze, do určité míry, předejít zodpovědným přístupem k zadávání.

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

Blíže ke změně závazku ze smlouvy – 4. metodický den veřejného zadávání (3. blok) – prezentace dostupná zde:

<https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/metodicka-cinnost/metodicke-dny-verejneho-zadavani.html>

Institut změny závazku nemůže být používán jako základní způsob řízení cenového rizika, naopak je to až poslední možnost ve výjimečných případech, kterým nešlo předejít ex ante (vhodně nastavenými zadávacími podmínkami)!

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

Změna závazků z pohledu evropské judikatury

C-454/06 Presstetext Nachrichtenagentur GmbH proti Rakousku

C-91/08 Wall AG proti městu Frankfurt nad Mohanem a Frankfurter Entsorgungs- und Service GmbH

mají-li změny provedené v ustanoveních smlouvy o koncesi podstatně odlišné charakteristiky, než jsou ty, jež odůvodňovaly původní udělení smlouvy o koncesi, a prokazují-li v důsledku toho vůli stran sjednat znovu podstatné prvky této smlouvy, je v souladu s vnitrostátním právním řádem dotyčného členského státu třeba přijmout veškerá opatření nezbytná k obnovení transparentnosti řízení, včetně nového řízení o udělení koncese

C-549/14 Finn Frogne A/S proti Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation

nepřípustné jsou „komplexní“ dodatky, a to i v situaci, kdy by se z obchodního pohledu jednalo o rozumně hájitelné „narovnání“ vztahů v důsledku nemožnosti realizovat plnění

C-526/17 Evropská komise proti Italské republice

tím, že doba platnosti koncese byla prodloužena bez zveřejnění oznámení o veřejné zakázce, nebyly splněny podmínky vyplývající z čl. 2 a 58 směrnice 2004/18/ES

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

rozhodnutí ÚOHS sp. zn. ÚOHS-S0159/2022/VZ – změna doby plnění

- ZD stanovila konkrétním datem fixní termín ukončení prací – termín zahájení prací byl stanoven na **1. 7. 2021**, termín dokončení na **31. 10. 2021** a byl stanoven jako limitní
  - Podle **smlouvy o dílo uzavřené dne 27. 7. 2021** měly být práce zahájeny do 2 měsíců od podpisu smlouvy a **termín ukončení byl stanoven na 31. 10. 2021**
  - **Dodatek č. 1** – změna termínu ukončení prací do **31. 12. 2021** (důvod: **nedostatek čipů** do elektronických předřadníků svítidel a **hliníkové slitiny** na výrobu svítidel a **smlouva** byla kvůli průtahům ZŘ **podepsána o téměř měsíc později**)
  - **Dodatek č. 2** – další prodloužení termínu plnění do **30. 4. 2022** – **stejně důvody jako k dodatku č. 1**, navíc uveden důvod, že 3 pracovníci zhotovitele s ohledem na **COVID-19** jsou nuceni dodržovat karanténu
- s ohledem na dobu zahájení zadávacího řízení (duben 2021) **zadavatel mohl uvedené problémy předvídat**, tudíž je mohl a měl promítnout do zadávacích podmínek, případně si mohl vyhradit změnu závazku dle § 100 odst. 1 ZZVZ
- jedná se o **důvody na straně dodavatele**
- změna, která by ve smyslu § 222 odst. 3 písm. a) ZZVZ umožnila účast jiných dodavatelů nebo by mohla ovlivnit výběr dodavatele
- **zadavatel se dopustil přestupku podle § 268 odst. 1 písm. a) ZZVZ**

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

Rozhodnutí bylo potvrzeno rozhodnutím předsedy Úřadu sp. zn. ÚOHS-R0076/2022/VZ

- Obviněný mohl předvídat nedostatek čipů do elektronických předřadníků svítidel a hliníkové slitiny pro výrobu svítidel, jelikož tato skutečnost byla **prokazatelně známa již v okamžiku vypsání** (resp. v době přípravy) zakázky. První zprávy o výpadku dodávek předmětných komodit byly známy již v prosinci 2020.
- Obviněný mohl zohlednit uvedenou situaci na trhu v zadávacích podmínkách a nastavit termíny plnění tak, aby byla veřejná zakázka proveditelná.
- K tvrzení obviněného, že nemohl zadat veřejnou zakázku po změně zadávací podmínky znovu, jelikož by se vystavil navýšení ceny za plnění i s ohledem na rostoucí inflaci, předseda Úřadu uvedl, že **zásada hospodárného zadávání veřejných zakázek nemůže převyšovat ustanovení zákona.**

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

- **Stanovisko k nárůstu cen – společné stanovisko ÚOHS a MMR**

<https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/metodicka-cinnost/vykladova- stanoviska-a-metodiky.html>

Je dané stanovisko málo návodné? Není – nelze dát všeobecně použitelný návod, ani v současné situaci nelze popřít pravidla dle ZZVZ, klíč k možnostem změny závazku má zadavatel do určité míry ve svých rukou při stanovení zadávacích podmínek.

- **Cenové změny - „safe harbour“ z hlediska postupu dle ZZVZ - změna de minimis**

Za **podstatnou změnu závazku** ze smlouvy na veřejnou zakázku **se nepovažuje změna**, která nemění celkovou povahu veřejné zakázky

jejíž hodnota je

- a) nižší než finanční limit pro nadlimitní veřejnou zakázku a
- b) nižší než

- 1. 10 % původní hodnoty závazku, nebo

- 2. 15 % původní hodnoty závazku ze smlouvy na veřejnou zakázku na stavební práce, která není koncesí

pokud bude provedeno více změn, je rozhodný součet hodnot všech těchto změn

Nemění-li se celková povaha veřejné zakázky a hodnota změny odpovídá podmínkám § 222 odst. 4 ZZVZ, nic dalšího se nezkoumá (zejména se nezkoumá důvod a okolnosti provedené změny či změn)

- **Informace ke změnám smluv s ohledem na situaci na Ukrajině – stanovisko MMR**

<https://portal-vz.cz/metodiky- stanoviska/metodiky-k-zakonu-c-134-2016-sb-o-zadavani-verejnych-zakazek/metodicka- stanoviska/>

JAK SE V PRAXI VYPOŘÁDAT SE ŽÁDOSTÍ O NAVÝŠENÍ CENY V RÁMCI MANTINELŮ ZÁKONA

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

Změny závazků v aktuální problematice

Nejčastější současné důvody navrhovaných změn ze strany dodavatelů

COVID-19, nedostatek pracovníků, surovin a materiálů, bezprecedentní nárůst cen, prodlevy v dodávkách, válka na Ukrajině

- žádosti dodavatelů o navýšení ceny, jednání o změně ceny
- žádosti dodavatelů o prodloužení doby plnění

Situace na straně zadavatele

- vázanost pravidly dle ZZVZ
- vázanost vlastními nastavenými zadávacími/smluvními podmínkami

VS.

obava zadavatelů, že dojde ze strany dodavatelů k ukončení smluvního vztahu/neplnění na základě uzavření smlouvy v případě, že zadavatel nepřistoupí na „jejich podmínky“

Předmět: Žádost o navýšení cen od března 2022

Vážený pane,

Na základě události vyšší moci v souvislosti s válkou na Ukrajině a prudkému růstu cen surovin, které nemůžeme pokrýt z vlastních rezerv, musíme otevřít jednání o navýšení ceny s účinností od 01. března 2022.

V příloze 1. naleznete detailní vysvětlení události vyšší moci. V příloze 2. naleznete informace o nárůstu cen surovin. Přestože tržní cena se zvýšila na více než 1.000 Kč ks, nabízíme přenést na vás pouze nezbytné minimum ve výši 790 Kč/Ks, oproti současným 530 Kč/Ks. Novou částku vám budeme fakturovat počínaje březnovou fakturou.

V případě, že na toto zvýšení nepřistoupíte, nemůžeme potvrdit březnové objednávky a jsme připraveni okamžitě vypovědět smlouvu.

Jsme si vědomi negativních důsledků, které náš krok může způsobit, ale nemáme jinou možnost.

Jak jste si vědomi, užili jsme si velkých úspěchů při společné práci a opravdu si vážíme vašeho podnikání. Jako obchodní partner, víš, že provozní režijní náklady nárůst v průběhu času; proto se tyto úpravy byly nutné k udržení stejné prémiové kvality služeb, které naši klienti jsou zvyklí.

Vážíme si vaší podpory a těšíme se na další spolupráci s vámi v budoucnu.

S pozdravem,

- Stavební práce,
- Ostraha,
- Stravování,
- Přeprava,
- Kancelářský materiál,
- IT,
- Energie,

Praktický příklad (anonymizováno)

Vážená paní,

Od podepsání smlouvy, za poslední tři měsíce, vzrostly ceny základní suroviny o 20 % a minimální mzda o 6 %, viz přiložený index ČSÚ a informace MPSV.

V souladu se smlouvou, vás proto žádám o navýšení ceny o 26 % od prvního dne tohoto měsíce.

V případě odmítnutí nebudeme moci službu nadále poskytovat a nebudeme potvrzovat objednávky.

Očekáváme vaše vyjádření do tří pracovních dnů.

S pozdravem,

Analýza smlouvy

Změna nabídkové ceny je možná pouze v případě, dojde-li k výraznému nárůstu či propadu ceny některé **ze stěžejních vstupních komodit pro poskytování služby**, v důsledku které dojde k objektivnímu pohybu ceny komodity na Českém trhu **minimálně o 10 % ve sledovaných měsíčních obdobích**. Ke změně nabídkové ceny může dojít pouze k prvnímu dni každého kalendářního měsíce, nejdříve však **tři měsíce po uzavření smlouvy**.

Žádost Poskytovatele musí být **řádně odůvodněna údaji uveřejňovanými ČSÚ** nebo obdobným indexem vydávaným renomovanou institucí. Zadavatel si může pravdivost údajů a kvalitu zdrojů ověřit. Zadavatel může navýšení ceny realizovat automaticky na základě splnění výše popsaných podmínek, nebo může s Poskytovatelem o **navýšení nabídkové ceny jednat**.

Jenom komodity, ne mzdy!

Bariéra 10 % !
na měsíční bázi (?)

Tři měsíce uplynuly!

ČSÚ a MPSV

Můžeme jednat

Situační analýza obchodního případu

Kritérium	Komentář	Hodnocení
Kritičnost plnění	Přežijeme max. 2 měsíce, Vždy se najde dodavatel,	Nekritická
Dodávky	Dodavatel hrozí okamžitým zastavením dodávek (3 dny)	Kritické
Smlouva	Cenová doložka, nejasná formulace,	Rizikové
Průzkum trhu	Index = OK Surovina tvoří asi 40 % ceny= „objektivní“ navýšení $0,4 * 0,2 = 8 \%$. Minimální mzda OK Mzdy tvoří asi 20 % ceny= „objektivní“ navýšení je $0,2 * 0,06 = 1,2 \%$. Celkem objektivní navýšení = 8 + 1,2 = 9,12 % Tržní ceny = 40 % nad smluvní cenou.	Nesmyslná kalkulace, Neakceptovatelné dle smlouvy, Výhodné proti trhu.
Možná řešení	Dodatek / de Minimis = nevhodné, Jednání = vhodné, Soudní spor = nevhodné, Ukončení smlouvy = nevhodné	Jednání
Katastrofický scénář	Nedostatečná kapacita na trhu, Druhý dodavatel nemá zájem,	Kritické
Další kroky	Urychlené jednání s dodavatelem	Kritické

Klíčové nákladové faktory dodavatele

Klíčové nákladové faktory (ropa, železo, doprava, mzdy):

- podílu v celkové ceně,
- pohyb ceny ve sledovaném období,
- důvěryhodnost předkládaných dat,
- proč by to měl být můj problém,

Faktor	Podíl v ceně	Pohyb ceny	Věřím datům?	Můj problém?
Surovina	40 %	20 %	Ano	Ano, v doložce
Mzdy	20 %	6 %	Ano	Ne
Ostatní	40 %	?	-	Ne

Cenové vyjednávání s dodavatelem

- Každá žádost o navýšení ceny je tvrdé komerční vyjednávání,
- Dobrá příprava je klíčem k úspěchu, vyplňte vždy plánovač vyjednávání,

Co konkrétně chceme dosáhnout?	Pokračování v dodávkách, vyjasnění aplikace doložky, dohoda o ceně.
Naše silné a slabé stránky	+ Vyhrazená změna závazku (ač nejasná), špatný výpočet ze strany dodavatele, - Cena dodavatele pod trhem, Nemáme alternativu,
Poměr sil?	Dodavatel > My. Tzn. potřebuji konstruktivní nebo
Co mohu nabídnout	Aplikaci doložky dle smlouvy, tzn. nic.
Kde mohu ustoupit?	Aplikaci doložky u suroviny dle podílu v celkové ceně (8%). Zkusím vyjednat 4% jako „kompromis.“
O čem odmítám jednat?	26 % nárůst ceny,
Plán B	Alternativa o 40 % dražší a ještě nemá celou kapacitu.

Interní schválení navržené dohody: dobrá praxe

- Často obtížnější než vyjednávání s dodavatelem,
- Proveďte schvalovatele procesem, jak jste k výsledku dospěli,
- Použijte osvědčenou strukturu (viz obrázek),
- Počítejte s Anoaieisty a udržte emoce na uzdě,
- Vše si písemně potvrďte interně i s dodavatelem.

Závazky z uzavřených smluv a jejich změny

Nejčastější problémy zadavatelů/dodavatelů

Musí zadavatel přistoupit na požadavek dodavatele týkající se změny termínu plnění či zvýšení ceny?

- Nemusí/nemůže

Lze obnovit jednání o podmínkách smlouvy na základě § 1765 OZ bez dalšího?

- I v případě postupu podle § 1765 OZ je nutné dodržet § 222 ZZVZ

Je možné uplatnit § 222 odst. 6 ZZVZ na navýšení ceny, aniž by došlo k nedovolené změně závazku ze smlouvy?

- Teoreticky nelze takový postup vyloučit

Jak postupovat při žádosti o změnu termínu plnění z důvodu odchodu pracovníků na Ukrajinu s ohledem na ozbrojený konflikt?

- Vždy nutný restriktivní výklad a precizní zdokumentování okolností (na straně zadavatele i dodavatele), které ke změně vedly

veřejné zakázky